

בחירות 2015

פרק דמוקרטי: הצעה למצעי המפלגות

מרדכי קרמיניצר | עמיר פוקס

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

פרק דמוקרטי

הצעה למצעי המפלגות

מרדכי קרמניצר | עמיר פוקס

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

A Proposed Section on Democracy for Israeli Party Platforms

Mordechai Kremnitzer, Amir Fuchs

המכון הישראלי לדמוקרטיה הוא מוסד עצמאי, לא מפלגתי, הממוקם בתפר שבין האקדמיה לפוליטיקה. המכון עוסק בתכנון מדיניות ובעיצוב רפורמות בממשל, במינהל הציבורי ובמוסדות הדמוקרטיה.

בתכניותיו ובמפעליו המכון חותר לחזק את מוסדות הדמוקרטיה המתהווה בישראל ולגבש את ערכיה. בהמשך לעבודת מחקר מעמיקה הוא מגיש המלצות מעשיות לשיפור התפקוד של המשטר במדינת ישראל ולטיפוח חזון ארוך טווח של משטר דמוקרטי יציב, המותאם למבנה, לערכים ולנורמות של החברה הישראלית. המכון שואף לקדם בישראל שיח ציבורי בנושאים שעל סדר היום הלאומי, ליזום רפורמות מבניות, פוליטיות וכלכליות, לשמש גוף מייעץ למקבלי ההחלטות ולקהל הרחב, לספק מידע ולהציג מחקר משווה.

החוקרים במכון הישראלי לדמוקרטיה הם אנשי אקדמיה, והם מובילים פרויקטים במגוון תחומים של החברה והמשטר בישראל. מחלקת ההוצאה לאור של המכון מפיקה, משוקקת ומפיצה את פירות עבודתם.

המכון הישראלי לדמוקרטיה הוא זוכה פרס ישראל לשנת תשס"ט על מפעל חיים – תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה.

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר ידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר בספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

© כל הזכויות שמורות למכון הישראלי לדמוקרטיה (ע"ר), תשע"ה
נדפס בישראל, 2015

המכון הישראלי לדמוקרטיה
רח' פינסקר 4, ת"ד 4702, ירושלים 9104602
טל': 02-5300888
אתר האינטרנט: www.idi.org.il

להזמנת ספרים:

התנות המקוונת: <http://tinyurl.com/idi-store>
דוא"ל: orders@idi.org.il

טל': 02-5300867 ; פקס: 02-5300800, 1-800-20-2222

1. שמירה על אופייה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית

מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי. אופייה זה אינו גורע מהיותה מדינתם של כלל אזרחיה, גם הלא יהודים, בכללם המיעוטים השונים, כגון הערבים, הדרוזים והצ'רקסים, המהווים חלק בלתי נפרד מהרקמה החברתית המגוונת שלה.

דמוקרטיה היא שלטון האזרחיות והאזרחים, והיא מבוססת על הכרה בשוויון ערך האדם, בזכותם השווה של בני האדם לחירות ובזכותם הבלתי מעוררת של האזרחים, ללא הבדל דת, גזע ומין, לשוויון זכויות והזדמנויות מלא. תפיסה זו של הדמוקרטיה מבוססת הן על מורשת ישראל הן על המסורת הדמוקרטית-ליברלית הכללית.

בדמוקרטיה נודעת חשיבות ראשונה במעלה לזכות לבחור ולהיבחר, לזכות לחופש הביטוי ולזכות להתאגד. פגיעה בזכויות אלה צריך שתהיה לה הצדקה מיוחדת.

2. הבטחת זכויות האדם והאזרח ברוח ערכי הכרזת העצמאות

נחתור למימוש ההבטחה בהכרזת העצמאות הקובעת שמדינת ישראל "תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות".

נחתור להטמעת ההכרה שמדינת ישראל – כמדינה יהודית ודמוקרטית – מחויבת לערבות הדדית, לסולידריות חברתית, לצדק חברתי, להעדפה מתקנת של אוכלוסיות מוחלשות, לעזרה לחלש ולנזקק, לצמצום ממדי העוני ולהקטנת הפערים החברתיים.

נחתור למימוש הקריאה לשתף את האזרחים הערבים בבניין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה שלהם בכל מוסדותיה.

מדינת ישראל החליטה, משיקולים מוסריים, אך גם תועלתניים, שלא להטיל חובת שירות צבאי על האזרחים הערבים. בנסיבות אלו העובדה שרובם אינם משרתים בצבא אינה יכולה לשמש עילה לאפלייתם לרעה.

3. שמירה על אופייה של המדינה, שלטון החוק ומעמד מערכת המשפט

מתוך מחויבות לאופייה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית נפעל לבלימת הצעות חוק ויוזמות אחרות שאינן מתיישבות עם אופייה של המדינה.

כדי לקדם את המחויבות לשמירה על זכויות האדם והאזרח, ועל מנת להבטיח את היציבות של כללי היסוד של השיטה השלטונית, נפעל לכינון חוקה בהסכמה.

נפעל לשמירה על עצמאותם של שומרי הסף במערכת המשפט כתנאי לקיום שלטון החוק ולמאבק בשחיתות.

נמשיך לבצר את מעמדה של מערכת המשפט, ושל בית המשפט העליון בראשה, במינוי שופטיו, בעצמאותו, באי־תלותו הפוליטית ובסמכויותיו להפעיל ביקורת שיפוטית על החקיקה ועל פעולותיה של הרשות המבצעת.

4. טיפוח מכנים משותפים כלל־אזרחיים

בצד הזהויות הלאומיות והדתיות נודעת חשיבות רבה גם לטיפוח מכנים משותפים לכלל האזרחיות והאזרחים. בין השאר נפעל לעידוד פעילויות משותפות חוצות־מגזרים ולקביעת מועד מיוחד לציון האזרחות המשותפת.

5. חינוך ערכי

אנו שואפים לכך שמערכת החינוך תכשיר את הלבבות להפנמת ערכים הומניסטיים – צדק, חירות, שלום, כבוד אנושי ושוויון – ברוח מורשת ישראל ונביאי ישראל ולפי המסורת הדמוקרטית־ליברלית.

מערכת החינוך תטפח עצמאות מחשבתית, ביקורתיות ונאמנות לקול המצפון האנושי. היא תחתור להצמיח אזרחיות ואזרחים לעתיד מושכלים ואכפתיים השואפים ומסוגלים לקיים אזרחות פעילה בסביבה שבה הם חיים ובסביבה התקשורתית־דיגיטלית שהם צורכים.

מערכת החינוך תפעל להיכרות מעמיקה של התלמידים עם השפה והתרבות הערבית.

6. מאבק בגזענות ובאפליה

העם היהודי סבל מאז גלה מארצו והתפזר במדינות העולם מדעות קדומות, מאיבה, מאפליה לרעה ומרדיפות, ששיאן בניסיון שכמעט צלח להשמידו. נגע האנטישמיות לא פס מן העולם גם בימינו.

נפעל להכרה בחובה המיוחדת המוטלת על המדינה ורשויותיה להיאבק בנחרצות בתופעות של גזענות ואפליה לרעה על בסיס של השתייכות לקבוצה כלשהי באוכלוסייה.

פרופ' מרדכי קרמניצר הוא סגן נשיא למחקר במכון הישראלי לדמוקרטיה ופרופסור אמריטוס בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים. מומחה למשפט פלילי ולמשפט ציבורי.

ד"ר (עו"ד) עמיר פוקס הוא חוקר במכון הישראלי לדמוקרטיה, בפרט בתחומי המשפט החוקתי והמשפט הפלילי.

תכנית בנושא המאבק בשחיתות השלטונית
תכנית בנושא תיקון שיטת הממשל
תכנית בנושא הפחתת המתח בין דת למדינה

עוד בסדרה:

המכון הישראלי לדמוקרטיה (ע"ר)
טל': 02-5300888

www.idi.org.il

המכון הישראלי
לדמוקרטיה